

2023-2024

שיטות מחקר איכותניות (290.4004)

מסטר ב

מועד: ימי ד', 8:30-10:00

כיתת לימוד: בניין ראשי, קומה 700, חדר 716

מרצה: ד"ר אורלי טונקיך

שעות קבלה: בתיאום מראש (שליחת מסר דרך המודל או במייל)

רמת הקורס: תואר שני, שנה א'

מבנה הקורס: היברידי המשלב הרצאות, דיונים ועבודה בקבוצות, שיעורים ודיונים מתוקשבים

אתר אינטרנט: Moodle.

הנחיות והסברים אודות השימוש במערכת בקישור: http://online.haifa.ac.il/support_Moodle.htm

תמיכה במערכת ה-Moodle: http://online.haifa.ac.il/support_HighLearn.htm

רקע כללי

הקורס עוסק במיומנויות והידע הנדרשים לביצוע והערכה של מחקר איכותני, כולל עיצוב מחקר, ניתוח נתונים, שיטות להגברת אמינות הניתוח (Trustworthiness) והצגת הממצאים.

מטרות הקורס

לפתח ידע, מיומנויות וחשיבה הדרושים להבנה, הערכה ועריכה של מחקרים איכותניים.

תכני הקורס

- עקרונות המחקר האיכותני
- תכנון מחקר איכותני
- איסוף נתונים במחקר איכותני, בדגש על ראיונות חצי מובנים
- עקרונות לניתוח נתונים
- מבוא לגישות משולבות (Mixed methods)

מתודולוגיה

- השיעורים יתקיימו בצורה של הרצאות, דיונים, תרגילים בכתה ומטלות בכתה. הדיונים בכתה יתבססו על מקורות הקריאה המופיעים בהמשך בסילבוס.
- הסטודנטים יתבקשו לבצע במהלך הסמסטר תרגיל במספר שלבים בהתאם לנושאי הלימוד. התרגיל יהיה קבוצתי (4 סטודנטים בכל קבוצה) ויכלול קריאת חומר תאורטי, איסוף נתונים וניתוחם ויוגש כעבודה מסכמת בסיום הקורס.

דרישות הקורס והערכה

- חובת נוכחות סדירה והשתתפות פעילה בשיעורים
- קריאה עצמאית של חומרים ביבליוגרפיים - כבסיס לתרומה ולמעורבות בדיונים בכיתה.
- הגשת מטלות שיינתנו במהלך הסמסטר והשתתפות פעילה בשיעורים - **20% מהציון**
- ביצוע תרגיל במחקר איכותני וכתובת העבודה המסכמת (בקבוצות), המבוססת על נושא תרגיל המחקר וניתוח ראיונות חצי מובנים - **80% מהציון** (ההנחיות לתרגיל ולעבודה יימסרו בנפרד ויופיעו באתר הלמידה המתוקשבת של הקורס)
- ציון "עובר" בקורס: **60%**. הגשת כל המטלות היא חובה ותנאי הכרחי להשלמת הקורס.

תוכנית השיעורים

שיעור	תאריך	נושא*	מטלה קבוצתית*
1	01/05	רקע והיכרות עם מבנה הקורס ומטרותיו מבוא – עקרונות של מחקר איכותני	תצפית לבחירה מתקשב אסינכרוני
2	08/05	שיטות לאיסוף נתונים - החוקר ככלי	חלוקה לקבוצות לעבודה לאורך הסמסטר
3	15/05	תכנון מחקר איכותני: נושא, סקירת ספרות, שאלת מחקר	זום בחירת נושא לתרגיל המחקר
4	22/05	תכנון מחקר איכותני: שיטות (דגימה, איסוף נתונים, סוגיות אתיות)	זום חיפוש ואיתור מאמרים רלוונטיים לתרגיל המחקר
5	29/05	שיטות לאיסוף נתונים: בניית מדריך ראיון חצי מובנה	זום המשגת תחומי תוכן למדריך הראיון
6	05/06	עקרונות לניתוח נתונים: קידוד נתונים (Coding) וקטגוריזציה	פרונטלי תרגול
	12/06	אין לימודים	ביצוע שני ראיונות לתרגיל המחקר ותמלולם
7	19/06	עקרונות לניתוח נתונים: תזכירים (Memos)	זום
8	26/06	עקרונות לניתוח נתונים: אמינות/נאמנות המחקר (Trustworthiness)	זום תרגול
9	03/07	עקרונות לניתוח נתונים: שימוש בתוכנות לניתוח נתונים איכותניים	זום תרגול
10	10/07	עקרונות לניתוח נתונים: עבודה בצוות מחקר	פרונטלי תרגול
11	17/07	מבוא לגישות משולבות סיכום הקורס	פרונטלי

*יתכנו שינויים

חומרי קריאה:

ביבליוגרפיה: ספרים מומלצים

שקדי, א. (2003). **מילים מנסות לגעת: מחקר איכותני – תאוריה ויישום**. הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב.

Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2017). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches* (4th ed., p. 488). SAGE Publications, Inc.

Corbin, Juliet M., and Anselm L. Strauss. *Basics of Qualitative Research : Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. Fourth edition. Thousand Oaks, California: SAGE, 2015. Print.

Lincoln, Yvonna S., and Egon G. Guba. *Naturalistic Inquiry*. Beverly Hills, Calif: Sage Publications, 1985. Print.

מבוא

שקדי, א. (2003). **מילים מנסות לגעת: מחקר איכותני – תאוריה ויישום**. הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב. פרק 1: הנחות המחקר האיכותני-קונסטרוקטיבי, עמ' 23-36.

Starks, H., & Trinidad, S. B. (2007). Choose your method: A comparison of phenomenology, discourse analysis, and grounded theory. *Qualitative Health Research*, 17(10), 1372-1380. <https://doi.org/10.1177/1049732307307031>

תכנון מחקר איכותני

שקדי, א. (2003). **מילים מנסות לגעת: מחקר איכותני – תאוריה ויישום**. הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב.

פרק 2: פרספקטיבה מושגית, שאלות המחקר ועיצוב המחקר, עמ' 37-54
פרק 13: סטנדרטים של איכות המחקר, עמ' 227-242.

Curtis, S., Gesler, W., Smith, G., & Washburn, S. (2000). Approaches to sampling and case selection in qualitative research: Examples in the geography of health. *Social Science & Medicine* 50(7-8), 1001-1014. [https://doi.org/10.1016/S0277-9536\(99\)00350-0](https://doi.org/10.1016/S0277-9536(99)00350-0)

Malterud, K., Dirk Siersma, V., & Dorrit Guassora, A. (2016). Sample size in qualitative interview studies: Guided by information power. *Qualitative Health Research*, 26(13), 1753–1760. <https://doi.org/10.1177/1049732315617444>

Rolfe, G. (2006). Validity, trustworthiness, and rigour: Quality and the idea of qualitative research. *Journal of Advanced Nursing* 53(3), 304–310. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2006.03727.x>

Tracy, S. J. (2010). Qualitative quality: Eight “Big-Tent” criteria for excellent qualitative research. *Qualitative Inquiry*, 16(10), 837-851.
<https://doi.org/10.1177/1077800410383121>

שיטות לאיסוף נתונים

ג'וסלסון, ר' (2015). כיצד לראיין למחקר איכותני: גישה התייחסותית. מכון מופת.

שקדי, א. (2003). מילים מנסות לגעת: מחקר איכותני – תיאוריה ויישום. הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב. פרק 4: שיטות איסוף נתונים, עמ' 69 – 80.

Spradley, James P. *Participant Observation*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1980. Print.

Spradley, James P. *The Ethnographic Interview*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1979. Print.

עקרונות לניתוח נתונים

איילון, י. וצבר-בן יהושע, נ. (2010). תהליך ניתוח תוכן לפי תאוריה מעוגנת בשדה. בתוך ל. קסן ומ. קרומר-נבו (עורכות), ניתוח נתונים במחקר איכותני (עמ' 359-382). הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

ליבליך, ע. ותובל-משיח, ר. (2010) בין השלם לחלקיו, ובין תוכן לצורה. בתוך ל. קסן ומ. קרומר-נבו (עורכות), ניתוח נתונים במחקר איכותני (עמ' 21-42). הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

שקדי, א. (2003). מילים מנסות לגעת: מחקר איכותני – תאוריה ויישום. הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב.

פרק 5: עקרונות ניתוח הנתונים, עמ' 93-110.

פרק 6: שלב א' של הניתוח: הניתוח הראשוני, עמ' 111-120.

פרק 7: שלב ב' של הניתוח: הניתוח הממפה, עמ' 121-141.

פרק 8: שלב ג' של הניתוח: הניתוח הממוקד, עמ' 143-153.

פרק 9: שלב ד' של הניתוח: הניתוח התיאורטי, עמ' 155-168.

שקדי, א. (2011). **המשמעות מאחורי המילים: מתודולוגיות במחקר איכותני – הלכה למעשה**. הוצאת רמות – אוניברסיטת תל-אביב.
חלק שלישי: תהליכי ניתוח הנתונים, עמ' 340-527.

Saldaña, Johnny. *The Coding Manual for Qualitative Researchers*. 4E [Fourth edition]. London: SAGE, 2021. Print.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

McLellan, E., MacQueen, K. M., & Neidig, J. L. (2003). Beyond the qualitative interview: Data preparation and transcription. *Field Methods*, 15(1), 63-84.
<https://doi.org/10.1177/1525822X02239573>

Nowell, L. S., Norris, J. M., White, D. E., & Moules, N. J. (2017). Thematic analysis: Striving to meet the trustworthiness criteria. *International journal of qualitative methods*, 16(1), 1609406917733847.

כתיבת דוח מחקר איכותני

אלפרט, ב. (2001). כתיבה במחקר איכותני. בתוך נ. צבר בן-יהושע (עורכת) **מסורות וזרמים במחקר האיכותני** (עמ' 369-403). דביר.

שלסקי, ש. ואלפרט, ב. (2007). **דרכים בכתיבת מחקר איכותני: מפירוק המציאות להבנייתה כטקסט**. מכון מופ"ת. פרקים 2, 3, 4, 6, 8.

Sandelowski, M., & Leeman, J. (2012). Writing usable qualitative health research findings. *Qualitative Health Research*, 22(10), 1404-1413.
<https://doi.org/10.1177/1049732312450368>